

Uit de verenigingen:

Blz. 2	Koninklijke onderscheiding Ger Schoolmeesters
Blz. 3	De MHVS blikt terug op de hoogtepunten van 2016
Blz. 4	Open Monumentendag MHVS zondag 10 september a.s.
Blz. 4	Oproep voor leden HVMS
Blz. 4	Werkgroep digitale informatievoorziening Maas- en Swalmdal
Blz. 5	Expositie in St. Jan Baptist
Blz. 6	Fietstocht Hemelvaartsdag naar kasteel Montfort
Blz. 7	Cadeautip
Blz. 7	Jaarprogramma Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en MHVS

Overige artikelen:

Blz. 8	Kroniek van Swalmen, januari, februari en maart
Blz. 9	Lenen, niet van de bank maar van de aarde
Blz. 10	De Swalmbode, weekblad voor Swalmen, Boukoul en Asselt (2)
Blz. 11	Wie is dit oorlogsslachtoffer?
Blz. 13	Uit de oude doos
Blz. 14	Das in bebouwde kom van Swalmen
Blz. 16	Nieuw thema etalageproject Reuver is schot in de roos
Blz. 17	Belfelds Nieuws 1949-1950
Blz. 18	Unieke regenwaterbuffer in Belfeld-Geloo
Blz. 19	Een ijverige veldwachter
Blz. 20	De geschiedenis van Martinus Keiren, zadelmaker (zadeler) uit Reuver
Blz. 22	Balkinscripties ontdekt tijdens restauratie poortgebouw Nieuwenbroeck
Blz. 23	Oude panelen in Beeselse kerk
Blz. 24	Zo was het (10)

Foto's aangeleverd door:

Wiel Killaars	blz. 2
Annelies Hermans	blz. 3
Fam. Lutgens	blz. 4
Archief MHVS	blz. 4
Luc Simenon	blz. 5
Herm Geraedts	blz. 6
Hans Simons	blz. 8, 9
archief Johanna Cox	blz. 11
Hugo Vossen	blz. 13
Archief HVMS	blz. 16
Waterschap Limburg	blz. 18
Wim Hoezen	blz. 19
Lei Keiren	blz. 20, 21
Twan Ernst	blz. 22
Peter Wijnands	blz. 24

Uit de verenigingen:

Koninklijke onderscheiding voor Ger Schoolmeesters

Op woensdag 26 april 2017 werd Ger met zijn vrouw verwacht in de Burgerzaal van het Gemeentehuis van Beesel. Hij meende dat het verband hield met zijn dochter Will, lid van de Gemeenteraad en al vele jaren actief voor de gehandicaptenraad in de gemeente. Ger wilde achterin de zaal plaatsnemen, maar tot zijn verbazing kreeg hij een plek helemaal voorin toegewezen.

Vervolgens begon burgemeester Dassen met een verhaal over mensen die zich vrijwillig inzetten voor de gemeenschap en hoe belangrijk dat wel is. Op een gegeven moment ging het over Ger zelf, een man die zich altijd zeer sociaal en behulpzaam heeft getoond.

Een man die ooit, tijdens een reis naar Polen met zijn oude werkgever (het Missiehuis van Steyl), een gevallen bedelaar of dronkeman overeind wilde helpen. Plotseling verscheen de Milicja, een soort geheime politie. Ger werd gearresteerd, afgevoerd naar het bureau en streng ondervraagd. Het was vóór de omwenteling in Polen; alles wat uit het Westen kwam, werd angstvallig in de gaten gehouden, zeker omdat het gezelschap zich verplaatste met een Duitse bus. Uiteindelijk moesten directeur Broeder Norbert Rietz en Sjraar Jacobs, voorzitter van de Ondernemingsraad en tevens Wethouder van de Gemeente Tegelen, eraan te pas komen om duidelijk te maken dat Ger een Nederlander was en alleen maar had willen helpen....

Ger zelf was door deze gebeurtenis zo van streek, dat hij de volgende dag tijdens het diner nog steeds geen hap door zijn keel kon krijgen.

Diezelfde Ger en zijn hulpvaardigheid is nu opgemerkt vanwege het feit dat hij zich al ongeveer VIJFTIG jaar heeft ingezet voor de parochie Offenbeek en de kapel bij de Onderste Hof. Dat was voor de koning aanleiding om Ger te benoemen tot lid in de Orde van Oranje Nassau.

Ger was totaal overrompeld en ontroerd nam hij de medaille en het lintje in ontvangst.

Hij weet niet meer wat er verder die dag allemaal is gebeurd, beduusd door felicitaties

en bezoek. 's Nachts kon hij de slaap niet vatten en tegen vijf uur is hij daarom maar weer opgestaan. Hij moest immers op deze Koningsdag weer aanwezig zijn op het Gemeentehuis.

Daar heeft hij genoten van de serenade en de kinderen die prachtig uitgedost het Oranjefeest kwamen vieren op hun versierde fietsen. Vervolgens was er een lunch met alle gedecoreerden van de gemeente. Daarbij mocht Ger zelfs naast de burgemeester zitten, samen met de andere drie gedecoreerden van dit jaar. Hij heeft er ontzettend veel genoeg aan beleefd.

Als men hem tevoren gevraagd had of hij zo'n onderscheiding wilde, had hij waarschijnlijk geweigerd, maar nu beschouwt hij het als een van de mooiste verrassingen die hij ooit gekregen heeft.

In de buurtschap 'Ronckenstein', nabij de hoeve 'Onderste Hof' bevindt zich sinds 1761 een bijzondere kapel. Aanvankelijk was ze toegewijd aan de H. Cornelius, patroon van het hoornvee. In vroeger tijden kwamen de mensen daar bidden om bescherming van hun veestapel tegen allerlei ziektes af te smeken.

Later werd deze kapel omgedoopt tot 'Mariakapel' en werd er vooral gebeden tot Maria, 'moeder van troost'. In 1987 werd de kapel eigendom van de gemeente Beesel. Ze bevond zich inmiddels in zeer slechte staat omdat er lange tijd geen onderhoud was verricht. De werkgroep Kruisen en Kapellen van de Heemkundevereniging heeft er toen voor gezorgd dat alles weer keurig in orde werd gemaakt

en op 28 mei 1988 werd de fraai gerestaureerde kapel opnieuw ingezegend. Het was nu zaak ervoor te zorgen dat alles ook netjes zou blijven.

Ger Schoolmeesters, die tussen 1959 en 1978 al actief was geweest als koster en vrijwilliger voor de parochie in Offenbeek, nam deze taak op zich en dat heeft hij nu al bijna dertig jaar volgehouden! Vrijwel elke dag komt hij langs om de kapel en de omgeving keurig op orde te houden. Zijn werkzaamheden bestaan onder andere uit het openen, sluiten en schoonhouden van de kapel, het verzorgen van de devotiekaarsjes en het bijhouden van

het omliggende terrein.

Deze plek is uitgegroeid tot een rustpunt voor veel fietsers en wandelaars die er passeren. Het is echt een markante rustplaats in de buurt van het beschermde dorpsgezicht 'Ronckenstein'.

Mede door de belangeloze inzet van Ger ('Graadje') kunnen velen genieten van deze plek.

De werkgroep Kruisen en Kapellen Beesel-Reuver wil hem daarvoor hartelijk danken en feliciteert hem met zijn Koninklijke onderscheiding.

Wim van Diepen

De MHVS blikt terug op de hoogtepunten van 2016

Op 24 maart 2017 was in Café Thijs & Wilma de jaarvergadering van de MHVS, waarin werd teruggekeken op de hoogtepunten van 2016. Meest markante activiteit was de presentatie en uitgave van het Veurlaesbeukske 'Mien eerste wäördjes'. Dit boek bevat 180 prachtige kinderversjes en tekeningen. Inmiddels zijn er zoveel boekjes verkocht, dat de MHVS als uitgever uit de kosten is. Ook genieten talloze kinderen, en minstens zoveel (groot)ouders van het voorlezen uit het boekje. Tijdens de jaarvergadering werden de samenstellers Riky Simons-Julicher, Leny Geraedts-Simons en Hans Simons nogmaals bedankt en gecomplimenteerd voor hun grote inspanningen voor het boekje.

Ook waren de Hemelvaartsdagfietstocht door het Leudal, de excursie Nacht van de Nacht en de Kerstwandeling door het Swalmdal en de Rijkelse Bemden weer goed bezochte en vooral ook interessante activiteiten. Telkens weer blijkt hoe mooi en rijk de natuur en het landschap van Swalmen en omgeving is.

Bij de bestuursverkiezing was Johanna Cox-Geraedts aftredend en herkiesbaar. De voorzitter roemde haar inzet en haar kennis ten gunste van alle activiteiten van de werkgroep Geschiedenis. De leden hebben unaniem ingestemd met haar herbenoeming. Johanna gaat, ondanks haar leeftijd, er weer energiek tegen aan.

Ook Gerard Jonkman, secretaris, was aftredend en herkiesbaar. De voorzitter blikte terug op zijn jarenlange inzet voor de MHVS. De leden stemden ook allen in met de voortzetting van zijn bestuurszetel. Verder werd er vooruitgekeken naar het jaarprogramma 2017, waarin weer veel interessante activiteiten staan opgenomen. Belangrijk zal zijn de deelname aan de Open Monumentendag op 10 september, waarbij de MHVS weer de openstelling van de tuinen van Hillenraad zal gaan verzorgen. Dankzij optredens van de harmonieën zal dat vrijwel zeker een plezierige dag worden. Verder zullen er nog diverse andere excursies en lezingen verzorgd worden.

De avond werd besloten met een presentatie van foto's uit de jaren tachtig van de vorige eeuw en later, genomen door Frits Killaars voor zijn werk bij de gemeente Swalmen en later bij de gemeente Roermond.

Gerard Jonkman

Open Monumentendag MHVS zondag 10 september a.s.

Op Open Monumentendag stelt de familie De Guerre van kasteel Hillenraad ons in de gelegenheid om de tuinen van het kasteel open te houden voor het publiek. Er zullen rondleidingen zijn.

Harmonie Amicitia Boukoul en Koninklijke Harmonie St. Caecilia Swalmen verzorgen een concert.

Tevens zijn de kerk en het museum van Asselt open.

Bij kasteelhoeve Zuidewijk Spick zullen activiteiten plaatsvinden, en in het bakhoes in Wieler zal op deze Open Monumentendag vlaai en knapkoek gebakken worden.

Te zijner tijd zal het definitieve programma bekend worden gemaakt op onze website (www.mhvs.nl) en in 't Zjwaemke, 1Roermond en 1Beesel.

Oproep voor leden van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal

Door omstandigheden is er maanden niet meer gewerkt aan de administratie van onze bibliotheek, waardoor er een grote achterstand is opgelopen. Onze vereniging is daarom op zoek naar iemand die bereid is om de bibliotheek bij te werken. Kunt u met een laptop overweg en hebt u zin en tijd om op maandagavond in ons verenigingslokaal mee te helpen? Neem voor meer informatie contact op met Hennie Geurts-Willemsen, telefoon: 06-29271355 of hennieenjan@home.nl

Werkgroep digitale informatievoorziening Maas- en Swalmdal

In de vorige 'Biejeingezeumerd' is de nieuwe website van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal voor het voetlicht gebracht. Daaruit kon afgeleid worden dat er door verschillende leden achter de schermen het nodige werk wordt verricht. Om deze activiteiten te

structureren en coördineren is recent een nieuwe werkgroep 'digitale informatievoorziening' in het leven geroepen. Inmiddels heeft de eerste bijeenkomst van deze werkgroep plaatsgevonden nadat op de ledenvergadering een oproep voor deelname aan de nieuwe werkgroep was gedaan. Overigens,

zoals voor alle werkgroepen binnen de vereniging geldt: ieder lid mag, indien gewenst, aan willekeurig welke werkgroep ook deelnemen. Aarzel dus niet om uw belangstelling kenbaar te maken!

Behalve de bestaande werkzaamheden in goede banen te leiden, zal de werkgroep ook bekijken welke nieuwe (digitale) zaken kunnen worden opgepakt.

Virtuele rondleidingen

Een voorbeeld van een dergelijke nieuwe ontwikkeling zijn de virtuele rondleidingen op de website. De motivatie daarachter is dat het werkgebied van de heemkundevereniging veel monumenten en cultuurhistorische plekken telt die een bezoekje waard zijn, maar bezichtiging is in een aantal gevallen niet of soms maar beperkt mogelijk. Om die hindernis (deels) weg te nemen worden virtuele rondleidingen in Swalmen, Beesel en Belfeld opgezet die op de website van de vereniging zijn te bekijken. Een virtuele rondleiding bestaat uit een interactieve samenvoeging van 360 graden foto's. Met deze panoramafoto's is het mogelijk een ruimte of omgeving volledig te bekijken, alsof u zelf op de bewuste plek bent. Het eerste voorbeeld van deze opzet is het interieur van de Sint Dionysiuskerk in Asselt. De foto's werden met een speciale

fotocamera door Bert Janssen gemaakt. Suggesties voor het laten fotograferen van andere (verborgen) plekken in ons werkgebied zijn welkom.

Nieuwe mogelijkheden met de beeldbank

Een onderwerp waar ook naar gekeken wordt is het actief (her)gebruiken van het in de beeldbank aanwezige gescande fotomateriaal. Want de beeldbank kan meer zijn dan het simpelweg aanbieden van een zoekmogelijkheid op historisch beeldmateriaal. We willen deze rijke bron op meer manieren en interactief kunnen gebruiken.

In ieder geval worden nog regelmatig aanvullingen verwerkt die de vereniging van diverse personen, families, verenigingen of andere instellingen in ontvangst mag nemen. Om een uitgebalanceerde collectie op te bouwen wordt niet uitsluitend van schenkingen gebruik gemaakt. Om lacunes op te vullen of waar actuele onderwerpen en ontwikkelingen spelen, worden kansen gegrepen om op die punten foto's te verwerven en beschikbaar te stellen. Kortom: blijf de website en beeldbank in de gaten houden!

Twan Ernst

Expositie in St. Jan Baptist

Als u het verzorgingshuis binnenloopt ziet u, sinds enkele jaren, aan de wand van de voormalige receptie en in het verbouwde restaurant diverse foto's afkomstig van de MHVS.

De werkgroep Geschiedenis is gevraagd om oude foto's aan te leveren en in te lijsten zodat de bewoners herinneringen kunnen ophalen en elkaar verhalen kunnen vertellen over de foto's. Gaat u ook eens kijken? Dan ziet u bij de ingang, tot en met augustus 2017, foto's van het bejaardenhuis St. Jan Baptist aan de Prins Bernhardstraat en van de nieuwbouw aan de Neerstraat. In het restaurant hangen foto's van kerkelijke aangelegenheden: van priesterfeesten, kloosterlingen en processies. Het is de bedoeling dat de foto's ieder half jaar vervangen worden door 'nieuwe' oude foto's die de vereniging in haar bezit heeft. Laat u verrassen; op de bijschriften leest u precies wat op de foto's te zien is.

Fietstocht Hemelvaartsdag naar kasteel Montfort

Herm Geraedts

Dit jaar ging de traditionele Hemelvaartsfietstocht naar kasteel Montfort. Daar zijn de laatste jaren veel consolidatie- en herstelwerkzaamheden verricht, die ervoor zullen zorgen dat het kasteel voor 'eeuwig' behouden blijft.

Er waren dit jaar wat minder deelnemers dan we de laatste jaren gewend zijn. Te warm? Te

veel andere activiteiten op Hemelvaartsdag? Te ver? Te laat terug in Swalmen? Maar degenen die wel meegingen (24 deelnemers) maakten een mooie fietstocht van 30 km naar Montfort. Daar

werd eerst geluncht en daarna kregen we een rondleiding van een enthousiaste en deskundige gids, die ons de geschiedenis van een van de oudste (uit 1260) en grootste kastelen van ons land vertelde (voor de liefhebbers zie: www.kasteelmontfort.nl). Veel indruk maakten de kerkers en vooral de dit jaar afgeronde restauratie van de prachtige 14de eeuwse keldergewelven samen met het trappenhuis en de vernieuwde toren. Het is een mooi geheel geworden, zeker met de

pas aangelegde tuinen. Elke dag kunt u ook op eigen gelegenheid een kijkje gaan nemen. Beslist de moeite waard.

Ook de terugweg verliep ondanks een leuke band voorspoedig. Precies op het geplande tijdstip, 5 uur, arriveerden we op het terras op de markt, waar een drankje goed smaakte. We hopen volgend jaar weer op een mooie bestemming en goed fietsweer. En op iets meer deelnemers.

Cadeautip

Weet u niet wat te schenken bij een verjaardag of bijzondere gebeurtenis? Geef een 2-jarig MHVS-lidmaatschap cadeau aan uw vrouw, man, vriend, oom, buurvrouw enz., voor de prijs van één jaarabonnement. En met een gezinslidmaatschap van € 1,50 extra kost dit mooie cadeau u slechts € 16,50.

Aanmelden kan via het cadeauformulier op onze MHVS-site (www.mhvs.nl). Bovendien mag de ontvanger nog gratis een boek uitzoeken uit onze collectie.

Het formulier kunt u opsturen/mailen naar Charles Konings, Boutestraat 19, 6071 JR Swalmen of charles.konings@home.nl.

Jaarprogramma 2017 Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen

juli-augustus	Zomervakantie Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en MHVS
augustus	Fietstocht, Nederlandse en Duits Natura 2000 gebieden (MHVS)
9 september	Open Monumentendag, thema: Boeren, Burgers en Buitenlui (HVMS)
10 september	Open Monumentendag, thema: Boeren, Burgers en Buitenlui (MHVS): o.a. Open Tuinen kasteel Hillenraad
28 september	Door leden voor leden: een drie- tot viertal leden vertellen elk circa 20 minuten over een aspect van de heemkunde waarin ze bijzonder zijn geïnteresseerd (gezamenlijke activiteit)
september	Weekendexcursie Natuurwerkgroep (MHVS)
9 oktober	Herfstwandeling (gezamenlijke activiteit met IVN De Steilrand)
13, 14, 15 okt.	Archeologiedagen
11 of 18 okt.	Dialectavond Elmpt-Swalmen (gezamenlijke activiteit, onder voorbehoud)
25 oktober	Lezing door Maurice Heemels over 'Den akker des doods, waar allen gelijk worden' (gezamenlijke activiteit)
28 oktober	Wandeling Nacht van de Nacht (gezamenlijke activiteit)
oktober	Open Dag MHVS
najaar	Vervolg Biejsname-aovend bij Thijs en Wilma
november	Presentatie jaarboek (HVMS)
nov.-dec.	Lezing door Guido Corten over de Totstandkoming van de oostgrens bij Roermond (gezamenlijke activiteit)
26 december	Kerstwandeling: Vuilbemden (gezamenlijke activiteit)

En verder... het programma kan nog worden aangepast. Er staan (onder voorbehoud) enkele kleine excursies op het programma. Te zijner tijd komen we hierop terug. Nadere publicaties in 't Zjwaemke, 1Roermond, 1Beesel en 1Tegelen-Belfeld.

Wandelingen Swalmdalgidsen en kanotochten. Deze activiteiten worden georganiseerd door Staatsbosbeheer en zijn niet gratis. Nadere publicaties in 't Zjwaemke, 1Roermond, 1Beesel en 1Tegelen-Belfeld. Zie ook www.natuurlijkasselt.nl en voor de wandelingen met de Dorpsgidsen in Beesel, zie www.rondleidinginbeesel.nl.

Het jaarprogramma van IVN De Steilrand is te vinden op (<http://ivn.nl/afdeling/de-steilrand>).

Kroniek van Swalmen, januari, februari en maart

Johanna Cox-Geraedts en Riky Simons-Julicher

Januari

1. Aan het begin van het jaar telt Swalmen 8634 inwoners.

4. Mevrouw Truda Fransen-Linssen viert op St. Jan Baptist haar 102de verjaardag. Helaas overlijdt zij later deze maand (31) plotseling.

7. Juul Goertz (24) is de 68ste heerser over het rijk van de Boukoulse Kwekkerte.
'Maak 't mit' luidt zijn lijfspreuk.

7. Winnaar van de Swalmer Liedjesaovindj wordt de damesgroep No Cleem met hun liedje 'Zjwiere en zjwetse'.

8. De door Dorpsraad Swalmen georganiseerde nieuwjaarsontmoeting wordt deze keer opge-
luisterd door kinderkoor Niños Cantando.

9. De bekende twee witte halve bollen van de Swalmer kunstenaar Frans Peeters (†2006), die sinds 1968 in het Roermondse park Hattem staan, ondergaan momenteel een grote opknapbeurt, waarbij ze voorzien worden van een nieuwe sneeuwwitte polyesterlaag.

13. Bij gebrek aan ontmoetingsplekken en een jongerencentrum organiseert Dorpsraadinitiatief Sjoez (Samewirkende Jóngere oet Zjwame) dankzij een subsidie uit de burgerbegroting regelmatig activiteiten voor de jeugd tussen 12 en 18 jaar, zoals instuif- en pizza-avonden, waarbij de jongeren zelf zorgdragen voor de benodigde middelen en ingrediënten.

14. Stichting Boerebroelof Zjwame viert het 3 x 11-jarig bestaan met een feestelijke Limburgse avond in zaal De Mert.

28. In het atrium van het voormalig gemeentehuis wordt de tentoonstelling '11 x 11 Jaor Vastelaovindj in Zjwame' geopend. Drie jubilerende verenigingen (Mulders 2x11,

Boerebroelof 3x11, Hopsjlokkers 6x11) tonen uit hun archief niet alleen foto's, maar vooral ook attributen zoals keramische medailles, oorkondes, maquettes, kostuums.

28. VV De Fobmötse heeft een nieuwe prinses: Aukje van der Linden. Zij is de 17de hoogheid van de Fobmötse en heeft als lijfspreuk: 'Dit is gein kinjersjpel'.

29. Sjriek II Cromptvoets (26) wordt tot 65ste prins van de jubilerende Hopsjlokkers in Swalmen uitgeroepen. Hij regeert onder het motto 'Veur gaon wie hop'. Tijdens de prinsenreceptie een week later wordt ook Piet Claessen gehuldigd vanwege zijn 55-jarig lidmaatschap van De Hopsjlokkers.

31. Joop en Dorly Beckers-Cabbolet van de Heikamp in Boukoul zijn vandaag 50 jaar getrouwd

Februari

2. De Swalmer auteur André Nijssen (92) brengt een nieuw boek uit over herkenbare situaties met als titel: 'Tijdsbeeld van het vroegere dorpsleven in Midden-Limburg'.

En van de hand van de in Swalmen opgegroeide journalist Michel Maas verschijnt 'Commandant Konijn', een autobiografische roman over de wrede oorlog in Kosovo in de jaren negentig van de vorige eeuw.

11. Tenslotte komt de nieuwe Vader Aar uit het 'keldersgaat' tevoorschijn: Roger Winants (55), waarmee het vorstelijk gezelschap weer compleet is.

19. Koninklijke Harmonie St. Caecilia Swalmen verzorgt in een uitverkochte zaal van B.C. Broekhin het tweejaarlijkse Vastelaoveskónzaer.

26. Voor de 12de keer vindt op de Markt in Swalmen het Mertsjpektakel plaats, een gratis toegankelijke buitenzitting met een keur aan Limburgse artiesten.

27. De Swalmer optocht 'geit wie hop' door de straten. Winnaar van de Har Cox-wisseltrofee is de grote groep legomannetjes: 'Mit ós haet idderein waal ins gesjpeeld'.

Maart

29. Mia en Har Alers-Deckers van Amaliahof vieren hun 60-jarig huwelijksjubileum.

31. Trommel- en Fluitkorps Heide Swalmen heeft na het vertrek van Gerrit Janssen eind december een nieuwe dirigent: Stef Bazelmans uit Veldhoven.

Lenen, niet van de bank maar van de aarde

Huug Stam

Het is niet slechts een theorie, maar in Nederland al deels ingevoerd. 'Het alternatief voor onze roofofbouwmaatschappij'. Het is beschreven in Material Matters door de architect Thomas Rau en de bedrijfseconome Sabine Oberhuber.

Het huidige economisch systeem is erop gebaseerd zo veel mogelijk artikelen in korte tijd op de markt te brengen. Dit is mogelijk door de prijs zo laag mogelijk te houden, er voor te zorgen dat het model binnen korte

tijd uit de mode raakt of bijvoorbeeld bewust de levensduur van het product te verkorten. In alle gevallen is het gevolg dat er meer dan noodzakelijk grondstoffen verloren gaan en afvalstoffen vrijkomen. De consument is niet in staat, ook niet met maximale inspanning, om verantwoording te dragen voor het verlies van grondstoffen en het ontstaan van afvalstoffen.

Kernpunt van het alternatief is dat niet langer de producent een artikel produceert en vervolgens het eigendom en de verantwoordelijkheid overdraagt aan de consument. Deze heeft namelijk niet alleen

de lusten maar ook de lasten. Is de aankoop wel verantwoord en hoe kan hij zich verantwoord ontdoen van de afvalproducten?

Indien de producent eigenaar blijft van zijn product heeft dit verschillende gevolgen. Hij zal zo duurzaam mogelijk produceren omdat dit op de langere termijn veel aantrekkelijker is; hij zal het artikel zo samenstellen dat het na gebruik door de consument weer bruikbaar is als onderdeel voor nieuwe producten.

Een voorbeeld is het toepassen van verlichting in een nieuwe hal van Schiphol. Philips deed een offerte voor een aantal lampen. De opdrachtgever heeft onderhandeld dat Philips geen lampen leverde, maar tegen betaling een hoeveelheid licht gedurende een bepaalde tijdsduur. Philips gebruikte daarvoor minder lampen die bovendien duurzamer waren dan de lampen die zij in eerste instantie wilde leveren. In het contract is ook opgenomen dat Philips verantwoordelijk is voor het onderhou-

den en vervangen van de oude lampen.

Met vele andere bedrijven werden dezelfde afspraken gemaakt bij het aflopen van het oude contract. De lampen, stoelen of kantoortafels gingen na gebruik terug naar de producent. Samen met producenten werd in 2010 een nieuwe naam gegeven aan het nieuwe model en wel 'Turntoo'.

Onderdeel van het systeem is het mineralenpaspoort. Dit is bedoeld om de gebruikte grondstoffen in kaart te brengen zodat deze niet uit het zicht verdwijnen en makkelijker hergebruikt kunnen worden. De economie wordt als een bibliotheek georganiseerd waaruit je in dit geval de grondstoffen leent. Het documentatiesysteem van de bibliotheek zorgt er voor dat de boeken op de juiste plaats terugkomen. Het mineralenpaspoort doet dit voor de grondstoffen zodat niets verloren gaat en het product beschikbaar is voor de volgende gebruiker.

De Swalmbode, weekblad voor Swalmen, Boukoul en Asselt

Bericht uit de Swalmbode jaargang 1 nr. 9 – zaterdag 19 febr. 1955

Schutterijen van Swalmen in de 18e eeuw

Tengevolge van een ordonnantie van het Hof van Gelder van 23 October 1781 zijn diverse stukken in het gemeente-archief terecht gekomen, waaruit enige interessante gegevens te halen zijn over de schutterijen – het waren er destijds vier – van Swalmen. Krachtens genoemde ordonnantie moesten de rekeningen van elke 'schutterije ofte broederschap' over de jaren 1779, 1780 en 1781 aan de gemeentelijke overheid worden overgelegd. Zoals gezegd bestonden er vier schutterijen, allen onder de bescherming van een heilige, en wel die van St. Antonius Abt, van St. Jan, van St. Joris en van St. Sebastiaan. Deze laatste behoorde thuis in Asselt. Gewoonlijk kan men uit de rekening van een vereniging of organisatie afleiden welke taak zij heeft, of op welk terrein zij werkzaam is. Indien dit ook waar is voor de rekeningen van de schutterijen, dan moeten de schutten ware fuifnummers zijn geweest en hebben zij niet veel anders

gedaan dan bier brouwen en bier drinken. De inkomsten (ontfanck) bestonden voornamelijk uit pacht voor land, dat de schutterijen bezaten. Deze pacht werd in natura betaald in de vorm van gerst. De gerst werd gedeeltelijk tot bier gebrouwen, gedeeltelijk verkocht en het gebeurde ook al eens, dat het graan tegen gerstenat werd geruild. Verder worden als inkomsten vermeld het inleggeld (ingelt) van nieuwe leden en het bedrag, dat blijkbaar verschuldigd was bij het uittreden (uijtgelt) van leden. De Schutterij van St. Jan verwerkte de grootste hoeveelheid gerst n.l. telkenjare ongeveer 8 malder. Dat dit een respectabel quantum moet zijn geweest, blijkt uit het feit, dat voor het brouwen vijf karren 'schanssen' nodig waren (broubrandt). De uitgaven betreffen voor 95% het bier en de feestelijkheden. Als eerste post (eerstelijck) verschijnt op de rekeningen van alle schutterijen: Eerstelijck betaalt voor .....malder gerst tot maldt (mout) te maecken. Het maken van de mout schijnt een dorstige bezigheid te zijn geweest, want steevast komt er 'in de meule' een 'pint fousel' (jenever) aan te pas. Als verdere kosten worden genoemd: 'Het maecken van den voghel', 'Betaelt aan den speelman', (de speelman nam het muzikale gedeelte voor zijn rekening). 'Het bijnden van vaeten door den cuij-

per', 'Betaalt aan gaffel- en kelderhuer', (de gaffel was de gelagkamer van het stamcafé), 'Betaelt aan oly en catoen in het brouhuys' (voor de verlichting). De 'deeckens' der schutterij ontvingen een aparte vergoeding voor het oppassen in het brouwhuis (zeker om af en toe te proeven?). 'Betaelt voor maldt naer de meule te brengen ende daaruijt te haelen'. Dat Swalmen vroeger ook een draak heeft gehad blijkt uit de rekening van de schutterij St. Joris. Daarin wordt vermeld: 'Betaelt aan dengeenen, die den draeck op kermisdagh

Anno 1916, 20 jaar na het oprichtingsjaar van schutterij 'Oranje'Boekoel. Enkele leden in feestelijke stemming bijeen voor café Sanders. Van links naar rechts staande: Willem Claessen, Piet Cox, Jacobus Hendrickx, Jan Jochems, Piet Claessen, Petrus van Deur, Josef Maessen, Nicolaas Cox. Zittend van links naar rechts: Cristiaan Evers, Cristiaan Füsers, cafehouder Leo Sanders, Jan Sanders en ? Piet Cox was Koning in 1908, 1909 én 1910, 3 keer koning, dus Keizer.

gedraeghen heeft'. Ook de doden werden niet vergeten. De rekeningen van alle schutterijen vermelden een uitgave wegens: 'Een misse voor de afgestorvene broeders'. De kosten welke niet door de reeds vermelde inkomsten werden gedekt, werden over de schutten omgeslagen. Alleen van schutterij St. Antonius weten wij het aantal leden n.l. 20 (in 1779). Hiervan waren 15 gewone schutten, een 'Capiteijn', een 'Vendrik' (vaandeldrager), twee 'Deeckens' en een 'Koninck'.

De auteur van bovengenoemd artikel is niet vermeld, maar vermoedelijk is dit een verhaal van Giel Geraedts. Dit weekblad verscheen 63 jaar geleden, op zaterdag 25 december 1954, voor de eerste keer.

Samenstelling : Els Janssen – van Avesaath. Bronvermelding: De Swalmbode – archief MHVS

Wie is dit oorlogsslachtoffer?

Luc Simenon

Tijdens de expositie (2015) in het oude gemeentehuis van Swalmen over de oorlog viel mij op dat er in de lijst van oorlogsslachtoffers uit Swalmen een persoon stond die geboren was in Amsterdam.

De vraag rees; wie is deze persoon en wat is de band met Swalmen?

Het gaat over Johannes Arnoldus Ludovicus Schevenhoven, alias Jan Antoon Leo Loddeus ofwel Loddus, geboren op 3 september 1919 te Amsterdam en gesneuveld in 1940. Tot zover de gegevens die voorhanden waren.

Onderzoek via internet, bidprentjesarchief MHVS, andere archieven, oude kranten en overleveringsverhalen leidde al snel naar het kerkhof te Swalmen, waar een herinneringsmonument staat van de hand van Josef Crompvoets, waarop Jan zoals we hem verder zullen noemen samen met de andere slachtoffers vermeld staat.

Op dit monument staat de exacte overlijdensdatum, en wel 26 september 1940 met als overlijdensplaats: Ierse Zee.

Maar hoe is Jan in Swalmen terecht gekomen?

Daarvoor gaan we terug naar zijn vader Franciscus

Johannes Schevenhoven. Geboren op 15 oktober 1877 te Amsterdam, overleden te Roermond op 21 december 1950.

Hij huwde op 23 februari 1898 te Amsterdam met Maria Christina Theunissen. Geboren op 5 juli 1874 te Amsterdam, overleden voor 1920.

Uit dit huwelijk werden zeker 7 kinderen in Amsterdam geboren, vermoedelijk was Jan daar ook bij.

Franciscus huwde op 15 juli 1920 te Amsterdam met Adriana Looijmans. Geboren op 8 juli 1890 te Best. Uit dit huwelijk werden zeker 3 kinderen geboren.

Het beroep van Franciscus was in 1898 pakhuis-knecht en in 1920 seinhuiswachter. Dit verklaart ook waarom hij in Swalmen terecht kwam, dat was dus vanwege zijn werkzaamheden. Hij ging wonen te Gevaren A 526 en daar woonde hij in 1943 nog steeds. Vreemd is dat in de overlijdensaankondiging in de krant Limburger Koerier van 3 december 1940 als ondertekenaars F.J. Schevenhoven en A. Schevenhoven-Looijmans vermeld staan.

Jan volgde de Rijks HBS te Roermond en kreeg daar zijn diploma op 19 juli 1938 als 1 van de 11 ge-

slaagde kandidaten.

Op 20 maart 1939 werd hij op vliegveld de Kooy (ook wel de Kooij) te Den Helder beëdigd tot officier vlieger 3e klasse Koninklijke Marine.

Hij ging vliegen in een Fokker R-9 5641, hiervan waren op dat moment 9 toestellen beschikbaar. Op 13 mei 1940 kreeg Jan en 6 andere personen de opdracht om via Frankrijk naar Engeland te vliegen, het registratienummer is dan 7 T VIII W.

De vliegeniers werden gestationeerd op Pembroke Dock in Wales, nu als basis 1e Nederlands Squadron en wel 320ste Dutch binnen Coastel Command.

De vliegtuigen kregen Engelse camouflagekleuren herkenningpunten en registratie nummers AV 958 t/m 965.

Het Nederlandse herkenningpunt was een klein oranje driehoekje op de neus van het toestel. Jan's toestel kreeg toen de registratie AV 963.

Op 26 september 1940 krijgt hij de opdracht een konvooi te begeleiden op de Ierse Zee, om onderzeeboten te bestrijden zijn er 2 dieptebommen aan boord. Tijdens deze begeleiding gaat er iets stuk in het toestel waardoor dit in een vrilte kwam en in zee neerstortte.

Jan, zijn sergeant vlieger H.G.A. Akkers, en seiersmaat L.J. Scholman kwamen om en kregen een zeemannsgraf.

Uiteindelijk werden alle resterende toestellen van genoemd type voor eind 1940 gesloopt vanwege gebrek aan onderdelen.

Literatuur: MHVS Swalmen, Wie was wie (internet), Oorlogsgravenstichting, The Wartime Memories Project, Geneanet Gedenkrol Marineluchtvaartdienst, Archieven.nl, Fokker T VIII W, Wikipedia, Limburger Koerier, Sumatra post.

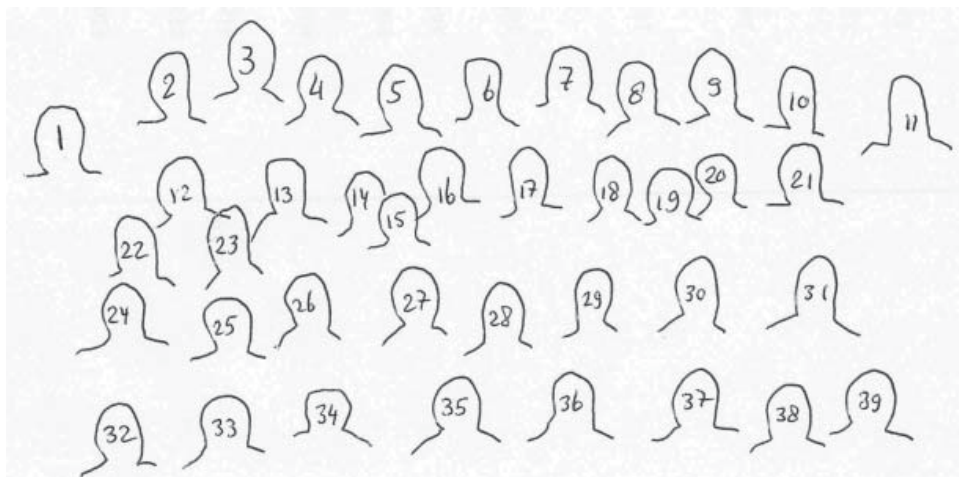

Uit de oude doos

Van Hugo Vossen ontvingen wij de onderstaande foto waarop zijn broer als leerkracht staat. Deze foto is een klassenfoto van de Lindanushulpe (1955) met Swalmer studenten. Wie heeft de ontbrekende namen voor ons? U kunt ons bereiken via redactie@mhvs.nl of kijk voor de telefoonnummers in de binnenkant van de kist.

Alvast hartelijk dank!

Das in bebouwde kom van Swalmen

Hans Heijnen

Dat er dassen voorkomen in Swalmen is al vele jaren bekend, maar dat dit dier ook in de bebouwde kom van deze plaats wordt gesignaleerd, is nieuw. Afgelopen jaar kwamen steeds meer berichten van bewoners van de Kroppestraat, het Swalmdal, maar ook van de Amaliahof, over het signaleren van de das. Dat gold ook voor mij. Na een half jaar geduldig afwachten heb ik de das in mijn tuin aan de Kroppestraat kunnen vastleggen met cameraval, een soort verborgen camera. Het prachtige beest zoekt in het gazon naar regenwormen. Hopelijk blijft er voldoende draagvlak voor zijn aanwezigheid midden in het dorp.

Voordat ik verder inga op de das in Swalmen eerst een korte algemene beschrijving over de das, ontleend aan Wikipedia.

Das, algemeen

De das heeft een opvallende vachttekening: de dekharen op de rug zijn wit aan de basis, gevolgd door een zwarte band en wit aan de punt. De bovenzijde van de das lijkt daarmee grijs van kleur. De onderzijde en poten zijn zwart met op de buik vaak bruine haren. De kop, oorpluimen en de punt van de staart zijn wit. Op de kop lopen twee brede zwarte strepen, van de snuit via de ogen naar de oren en het achterhoofd.

De das heeft zich aangepast aan het leven in de gangen van de burcht. Hij heeft een wigvormig lichaam met een vrij kleine kop en lange snuit,

korte, stevige poten en een korte staart.

Mannetjes zijn groter dan vrouwtjes. Mannetjes hebben een kop-romplengte van 68,6 tot 80,3 centimeter en een staartlengte van 12,7 tot 17,8 centimeter. Vrouwtjes hebben een kop-romplengte van 67,3 tot 78,7 centimeter en een staartlengte van 11,4 tot 19 centimeter. Het verschil tussen vrouwtjes- en mannetjes dassen is goed te zien aan de wat bredere staart van de vrouwtjes. Dassens hebben een schouderhoogte van ongeveer 30 centimeter. Het lichaamsgewicht verschilt per regio, geslacht en jaargetijde. In de wintermaanden zijn ze meestal zwaarder dan in de lente (dassen houden geen winterslaap, maar zijn minder actief) en in noordelijke gebieden zijn de dieren zwaarder dan in zuidelijke gebieden. Hun gewicht varieert rond 7-14 kg bij de vrouwtjes en 9-17 kg bij de mannetjes.

Dassen eten voornamelijk regenwormen, insectenlarven en plantaardig voedsel als vruchten, knollen, granen, klaver en gras. Tot hun dieet behoren ook slakken, amfibieën (kikkers) en kleine zoogdieren, op de grond broedende vogels en hun eieren, aas en zelfs egels. De dieren zijn meer carnivoor in de lente en meer herbivoor in de herfst.

Foto van Peter Trimming - Flickr: 'Honey', CCBY 2.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=17198689>

Burchten gaan soms generaties lang mee en worden continu uitgebreid. Sommige burchten zijn zelfs al enkele honderden jaren in gebruik. Ze worden over het algemeen gegraven in struiken, heggen en houtwallen. De burcht heeft drie tot tien ingangen, die één tot tien meter van elkaar verwijderd kunnen liggen. Bij uitzondering kunnen de ingangen zelfs honderd meter van elkaar af liggen. Voor de ingangen liggen hopen aarde en oud nestmateriaal. De gangen zijn gemiddeld zo'n tien tot twintig meter lang en hebben een diameter van minstens dertig centimeter. Ze leiden naar verscheidene kamers. Kamers worden bekleed met plantaardig materiaal, als varens, bladeren en droog gras. Het nestmateriaal wordt tussen de kin en de voorpoten geklemd achterwaarts de gangen ingebracht. Buiten de burcht liggen vaste latrines: ondiepe, onbedekte putten waarin de uitwerpselen worden achtergelaten. Deze latrines liggen soms vlak bij de ingangen, maar de meeste liggen aan de territoriumgrenzen, en markeren zo het territorium.

Overdag blijven de dieren meestal in hun burcht. In de zomermaanden zijn ze vooral actief voor zonsondergang, maar blijven meestal tot na zonsondergang in hun hol. In de wintermaanden, van november tot februari, komen ze minder vaak naar buiten. Dassen houden geen winterslaap, wel winterrust, hetgeen inhoudt dat ze minder actief zijn. In de herfst kunnen dassen tot wel tien uur van hun burcht wegblijven. Ze leggen dan een wintervoorraad aan.

Een territorium is meestal zo'n dertig tot vijftig hectare groot. Voedselgronden overlappen vaak met die van nabijgelegen groepen. Binnen een hectare leven vijf tot acht volwassen dieren (varieert van twee tot vijftientwintig) met hun jongen, die één burcht delen. Een groep bestaat meestal uit meer vrouwtjes dan mannetjes. De dieren zijn niet monogaam en het komt vaak voor dat meer dan één dier binnen de groep jongen krijgt. Meestal delen twee tot drie dieren één nestkamer. De dieren gebruiken zelden langer dan een paar dagen dezelfde kamer als slaapplek. De dieren verzorgen elkanders vacht. Zij produceren een grote verscheidenheid aan geluiden.

Dassen worden in het wild maximaal veertien jaar, in gevangenschap tot zestien jaar. Vele wilde dassen sterven eerder doordat ze door auto's overreden worden.

De das staat niet meer op de Nederlandse Rode Lijst voor zoogdieren. De soort is dus niet meer

bedreigd. In het verleden was dat wel het geval, maar de situatie is verbeterd. Wel geniet het dier in Nederland nog de grootst mogelijke bescherming in de Flora- en faunawet.

Das in buitengebied Swalmen e.o.

Tot zover een algemeen verhaal over de das. Ik zelf volg de dassenpopulatie in Swalmen en omgeving al meer dan 30 jaar. Wat ik heb waargenomen is dat rondom Swalmen het aantal bewoonde burchten in deze periode is toegenomen. Dit is een direct gevolg van de afname van het aantal verkeersslachtoffers door de aanleg van dassentunnels en het plaatsen van rasters. Verder is het landschap in Swalmen en omgeving zeer geschikt door de vele terrasranden, gelegen in een afwisselend landschap met veel geschikte foerageergebieden.

Een gevolg hiervan is dat de das al jaren wordt gesignaleerd in het buitengebied van Swalmen en natuurlijk ook in de tuinen van mensen die er wonen. Op zich niet zo vreemd. Terwijl de das in gazons naar regenwormen zoekt, zal hij hier schade kunnen aanrichten, omdat hij al zoekende putjes graaft. Het faunafonds biedt grondeigenaren, die dassenschade ondervinden, de mogelijkheid een zogenaamde dassenovereenkomst af te sluiten.

Das in bebouwde kom

Opmerkelijk is natuurlijk wel dat de das midden in het dorp wordt waargenomen. Zoals eerder vermeld, heb ik in mijn tuin aan de Kroppestraat in Swalmen een das kunnen fotograferen met cameraval, een soort verborgen camera. Voor geïnteresseerden verwijs ik naar mijn facebook pagina. Prachtig beest op zoek naar regenwormen in mijn gazon. Al ruim een jaar wordt de das ook regelmatig door mijn buren waargenomen. Bovendien komen er meldingen van Swalmdal en Amaliahof. Kennelijk is er in het centrum van Swalmen, waarschijnlijk in het beschermd natuurgebied Swalmdal, een nieuwe dassenburcht ontstaan. Van hieruit onderneemt de das zijn nachtelijke struintochten en kan hij met wat geluk door bewoners worden waargenomen.

De belangrijkste schade die de das in tuinen kan aanrichten, is het maken van mestputjes en het omwoelen van gazon. De mestputjes (kuiltjes met poep) worden vooral daar gemaakt waar twee dassenterritoria aan elkaar grenzen. Het is dus in feite een markering van de buitengrens van hun territorium.

Ik persoonlijk heb hier niet zo veel problemen mee.

Dat zal uiteraard niet voor iedereen gelden. Om toch draagvlak voor de das in de bebouwde kom te houden stel ik twee punten voor. Het eerste is het plaatsen van wildcamera's. Immers onbekend maakt onbemind. Door de bewoners zelf de dieren te laten ontdekken, kan kennis en begrip ontstaan voor deze en wellicht ook andere dieren die in hun tuinen voorkomen. Zo'n wildcamera project kan samen met lokale onderwijs instellingen worden opgezet. Een goed voorbeeld hiervan zie je in de wijk

Dukenburg van Nijmegen ('Wildcamera Nijmegen' brengt bijzondere stadsbewoners in beeld).

Mocht de overlast op een plaats te groot worden, dan kunnen in overleg met de gemeente en de provincie maatregelen worden getroffen door bijvoorbeeld schrikdraad op 20 cm hoogte te plaatsen.

Hopelijk blijft er op die manier voldoende draagvlak voor de aanwezigheid van de das binnen de bebouwde kom.

Nieuw thema etalageproject Reuver is schot in de roos

Wim Rovers

De werkgroep Bijzondere Projecten van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal heeft de etalage van de voormalige apotheek aan de Rijksweg in Reuver ingericht met voorwerpen en foto's betreffende het thema 'Reuverse winkeliers in de voltooid verleden tijd'.

Ofwel weer een nostalgische tentoonstelling die ons een terugblik geeft op vroeger dagen, toen er onder andere nog met guldens werd betaald. Tal van foto's tonen oude winkelpanden waarvan meerdere afgebroken of verbouwd zijn en van waaruit nieuwe ondernemers tegenwoordig hun waren aan de man/vrouw proberen te brengen. Ook foto's van legendarische zakenlui vullen de panelen.

Bij het zien van de afbeeldingen en voorwerpen komen oude herinneringen boven en worden uit het geheugen verhalen opgediept

over wat eens was. Reuver heeft een rijk zakenverleden en dat wil de werkgroep uitbeelden met dit etalage-thema. Blijkbaar spreekt dat de mensen aan.

Op welk moment je ook langs het voormalige apothekerspand (eerder de winkel van Teunissen-Baer) komt, altijd staan er mensen te kijken naar wat er in de etalages te zien is. Herinneringen worden gedeeld met andere belangstellenden en de leden van de werkgroep hebben tot nu toe alleen maar lovende kritieken en opgestoken duimen ontvangen. Als je de foto's van de oude panden ziet, besef je pas goed dat veel van deze karakteristieke gebouwen zijn afgebroken om plaats te maken voor modernere zakenpanden. Het is aan de kijker om te bepalen of het er mooier en beter op geworden is. Wel mogen we concluderen dat de werkgroep met dit thema weer midden in de roos heeft geschoten.

Belfelds Nieuws 1949-1950

Wim Hoezen

1949

Februari: De RK Fabrieksarbeidersbond St. Willibrordus bestaat 40 jaar.

Maart: Een poging om het offerblok in de kapel te Geloo te lichten mislukte. Het 5 mm dikke staal van het offerblok bleek bestand tegen het geweld, zodat de dader het opgaf en het beschadigde offerblok achterliet.

April: Vanwege de vastentijd wordt de viering van het zilveren priesterfeest van pastoor Stevens uitgesteld tot 2e paasdag.

Mei: Taxibedrijf W. Paar rijdt elke maandag naar de helderziende te Gemert en elke woensdag naar het boertje van Winssen (handoplegging).

Heropening van het geheel gemoderniseerde café van Jac. Stevens, Markt (o.a. nieuw buffet en biljart). Tevens ingebruikneming van de nieuwe beugelbaan.

Juli: Na een onderbreking van 10 jaar is er weer een Maalbekerkermis. Het grenscafé met kinderspeeltuin van A. Janssen zal, totdat de grensstrook weer wordt vrijgegeven, enkel met de kermis geopend zijn.

September: De pas opgerichte korfbalclub heeft een naam: T.O.P.: Tot Ons Plezier.

Heropening van het herbouwde en vanouds bekende café Willem van Hooren aan de Maas dat december 1944 verwoest werd.

Opening van de Belfeldse Bazar van P. Janssens.

Belfeldse najaarskermis met kindercarroussel, zweefmolen, schommels, schiet- en lijntrektent, kinderrijwielbaan, speelgoedtent, een amfibiewagen die van de weg af zo in de Maas rijdt, friet, ijs en snoep en voor de groteren de danstent en de zalen.

November: Gouden bruiloft P.H. Perey-Sporcken.

Het nood-viaduct wordt vervangen.

December: Meester Verlaek neemt afscheid als hoofd van de Aloysiusschool. Zijn opvolger per 1 januari is C. Cuypers.

1950

Februari: Enkele maanden geleden werd in café Maaszicht opgericht hengilvereniging 'De Edelkarper'.

Maart: Oprichtingsvergadering van een Belfeldse Pluimveehoudersbond.

April: Heropening op paasmaandag van de geheel vernieuwde zaal Verdonck.

Mei: Schutterij St. Urbanus telt 6 gouden leden: Jac. Peeters, Joh. Peeters, G. Linssen, H. Smeets, Joh. Hendriks en Joh. Korsten.

Juni: De verkenneren plaatsen een Mariabeeld op Maalbeek. Op het kampeerterrein werd het kapelletje van ruwe boomschors aan een boomstam bevestigd en het beeld erin geplaatst. Aalmoezenier van Tuel hield een korte predicatie.

Juli: Zuster Roselina viert haar 25-jarig jubileum als wijkverpleegster van het Groene Kruis.

De 76-jarige J. Peters is 60 jaar bij de NGI, H. Steegh 40 jaar.

Oktober: Voor het eerst wordt in Belfeld een televisie-uitzending gegeven en wel bij de Fa. A. Op het Veld te Geloo.

Bron: Heemkundige Kring Tegelen, Tegelse Courant 1949 en 1950.

Unieke regenwaterbuffer in Belfeld-Geloo

Twan Ernst

Eind vorig jaar heeft het Waterschap Peel- en Maasvallei (tegenwoordig Waterschap Limburg) een regenwaterbuffer aangelegd in de noordwestelijke oksel van de Steilrandweg-Boxhoverweg nabij de Venweg in Geloo. Wegens wateroverlast van de Belfeldse Leigraaf en de daarop aangesloten Broekgraaf is besloten dit probleem op te lossen door de aanleg van een regenwaterbuffer, het verruimen van een duiker en het verruimen van de berm-sloot langs de Steilrandweg. De buffer kan circa 2000 m³ regenwater bergen en dankzij de verruiming kan er meer en sneller water worden afgevoerd.

Op verzoek van de gemeente Venlo is de buffer door middel van een cultuurhistorisch verantwoorde landschappelijke inpassing gerealiseerd. In de buffer is namelijk een historisch element aangebracht: de verbeelding van de Loherschans. De wallen met de hoekschermen, het hutje en de brug kenmerken de vluchtschans van vroeger. De verbrede sloot aan de noordzijde verwijst naar de oude Molenbeek. Die stroomde hier vroeger namelijk ook vanuit het Meelderbroek richting de Leijgraafweg en vulde de grachten van een vluchtschans die hier ooit lag.

Dat is de reden voor de hier gekozen historische verwijzing; in de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) lag hier onder de Boxhoverweg (afrit A73) de Geloër of Loher vluchtschans. Deze schans moest in de late 16e en begin 17e eeuw helpen boerenfamilies en hun veestapel te beschermen tegen plunderende rondtrekkende soldaten. De verspreide boerderijen waren een makkelijk doelwit en vaak de pineut als er weer onvoldoende soldij was uitbetaald. De plaatselijke bevolking bouwde daarom zogeheten schansen waar zij met het gezin verbleven als er bendes actief waren. Deze schans beschermde zowel de inwoners van Geloo als van het dorp Belfeld. Het was namelijk de enige schans binnen deze dorpsgemeenschap.

Dankzij archeologisch onderzoek, uitgevoerd in 2000 en 2003 wegens aanleg van de A73, is een indruk achterhaald van deze lang geleden verdwenen versterking. Omdat aardewerk uit het begin van de 17e eeuw in de grachten is gevonden, weten we dat de schans daadwerkelijk tijdens de Tachtigjarige Oorlog gebruikt is. Schriftelijke bronnen over de schans ontbreken helaas vrijwel volledig. Het rapport van de opgraving kan overigens op de website van de RCE worden geraadpleegd.

Omdat de regenwaterbuffer pal ten noorden van de opgegraven schans ligt, is voor deze historische en voor Nederland unieke invulling van een regenwaterbuffer gekozen. Het binnenterrein van de mini-schans doet namelijk dienst als noodopvang van grote regenwaterafvoeren. Sinds begin dit jaar verstrekt een informatiebord langs het fietspad van de Boxhoverweg achtergrondinformatie over de functie en de bijzondere vorm van deze regenwaterbuffer.

Een ijverige veldwachter

Wim Hoezen

In het herbergreglement van Belfeld, geldig in 1907, stond dat het niet toegestaan was om tussen 11 uur 's avonds en 6 uur 's ochtends in een openbare herberg te verblijven. Kom daar nu nog maar eens om, het zijn nu zo ongeveer de uren waarop men uitgaat... Petrus Hubertus Emans (geb. Thorn, 1845), aangesteld als veldwachter te Belfeld in 1885, had het er dan ook maar wat druk mee (evenals de kantonrechter!). Eind 1906, begin 1907 kon Emans voor overtreding van dit reglement maar liefst 17 personen verbaliseren. Overigens speelde dit zich niet alleen in Belfeld af (gelukkig maar!). Zo werd bijv. in Baarlo begin 1907 proces verbaal opgemaakt tegen 4 personen die ca. ½ uur ná sluitings-tijd in een herberg verbleven.

Op zondag 16 december 1906 trof de veldwachter in de herberg van Arnold Jacobs om ca. 23.20 uur nog een 7-tal jongelingen aan: de broers Willem en Conrard Boots, de broers Peter Willem Hoezen en Willem Theodor Hoezen, Willem Ummenthum, Hubert Sijbers en Cornelis Gielen geb. te Charlois. Op Peter Willem Hoezen na, die landbouwer was, waren allen fabrieksarbeider. Tegen de 7 werd proces verbaal opgemaakt, evenals tegen Jacobs, die naast verlofhouder ook nog slager, winkelier en gemeenteraadslid (!) was. Zijn herberg (veel moeten we ons daar niet bij voorstellen) was gelegen vlak bij het viaduct op de hoek met de Stationsstraat. Op 25 januari 1907 deed de kantonrechter te Venlo al uitspraak: de 7 kregen voor de overschrijding van 20 minuten een boete van ieder 1 gulden of 1 dag hechtenis. Jacobs mocht 1,50 betalen.

Twee weken later, op 1 januari 1907, maakte veldwachter Emans wederom proces verbaal op. Nu tegen 5 bezoekers van het verloflokale van veerman Joannes Tulkens aan de Maas (het latere café Maaszicht). Ook daar was men ca. 20 minuten ná sluitingstijd nog aanwezig; dat het nieuwjaarsdag was, maakte blijkbaar niet uit. Het betrof

wethouder Peter Kurstjens, landbouwer en verlofhouder Martin Jacobs, fabrieksarbeider en verlofhouder Jan Verdonck,

pannenfabrikant Jan Lambert Hendrikx en metselaar Christiaan van der Sterren, die te Homberg woonachtig was. Uitspraak 8 februari 1907: ieder een boete van 50 cent of 1 dag hechtenis en Tulkens 1 gulden of 1 dag hechtenis.

Tot slot was het op 17 maart weer raak toen de 25-jarige Gerard Thönissen en de 19-jarige Jan Wulms, afkomstig uit Neer en dienstknecht bij Gerard Tosserams, aan de Mergelstraat, ca. 20 minuten na sluitingstijd in de herberg van Martin Jacobs verbleven. Het vonnis op 19 april: ieder 1 gulden boete of 1 dag hechtenis.

Zonder aanzien des persoons maakte veldwachter Emans hier dus proces verbaal op. En steeds zijn het maar luttele 20 minuten die men te lang in de herberg verbleef. Daarbij schijnt de opgelegde boete niet altijd consequent te zijn. Maar goed, een boete van één gulden kwam toch nog altijd overeen met zo'n 20 glazen bier.

Enige geruststelling: bovengenoemden waren niet de eersten en zeker ook niet de laatsten die door veldwachter Emans op de bon geslingerd werden...

Overtr. Herbergreglement van Belfeld. A. J. J. f 1.50 of 1 d., W. H. B., C. H. B., W. W. H., W. Th. H., W. H. U., H. S. en C. G. allen te Belfeld ieder f 1 of 1 d.

Venloosche courant 27-01-1907

Bron: RHCL, Kantongerecht Venlo, processen-verbaal der terechtzittingen met vonnissen.

De geschiedenis van Martinus Keiren, zadelmaker (zadeler) uit Reuver

Lei Keiren

Zadel- en haammaker, een bijna uitgestorven beroep.

De zadelmakerij bestond uit het vervaardigen en repareren van paardentuig o.a. hamen, zadels, halsters, singels en hoofdstellen. De hamen werden rijkelijk versierd met klinkende bellen en koperbeslag.

Om het dikke leer aan elkaar te naaien, stak men met een els een gaatje in het leer en werden de verschillende delen vervolgens met een naald met pekdraad aan elkaar gereggen. Pekdraad werd gemaakt door een of meer hennepdraden in te wrijven met pek. Op elke nieuw gemaakte haam werden twee koperen plaatjes gespijkerd met de naam van de eigenaar en met de naam van de maker erop.

Wie was Martinus (Tinus) Keiren?

Martinus Keiren werd geboren in 1898 op de Markt in Helden Panningen, als zoon van zadelmaker Cornelis Keiren. Het gezin telde drie jongens en een meisje. De twee andere zonen zijn ook zadelmaker geworden en vestigden zich in Helden en Bergen. Het was destijds het gebruik dat kinderen hetzelfde beroep kozen als hun vader. Deze traditie kwam vooral in onze familie sterk tot uiting. Al in 1635 werd Henricus Keiren in Helden

genoemd als zadelmaker. Negen generaties lang waren zijn nazaten zadelmakers in diezelfde plaats.

Nadat Tinus in 1918 zijn militaire dienst in Den Bosch had vervuld, trouwde hij (in 1927) te Baarlo, gemeente Maasbree, met Lies Hermans uit Grubbenvorst.

Zij kregen zes kinderen, vier meisjes en twee jongens. Tinus vestigde zich als zadelmaker op 1 januari 1927 in Reuver op de hoek Rijksweg/Gerardusstraat, waar voorheen Pollen en Hermans Antiek zat. Al snel daarna (in 1928) verhuisde men naar het pand van v/d Avoort, op de hoek Rijksweg/Keulseweg, (later fietsenmaker Spreeuwenberg en Stevens). Dit pand is inmiddels gesloopt. Eind 1929 verhuisde het gezin naar de huidige locatie, Keulseweg 493 (nu Woninginrichting Keiren, Keulseweg 22).

Het zadelmakersberoep kent wel vijf patroonheiligen, onder wie St. Joris van de draak. Heel veel zadelmakers uit die tijd werden later woninginrichter.

Boeren kwamen op zondagmorgen met het paard naar Tinus om een haam aan te laten meten of om hun rekening te betalen. En met Nieuwjaar kwamen ze er een borreltje drinken.

Doordeweeks hadden ze voor zoiets geen tijd. De werkplaats was tevens een gezellige ontmoetingsplaats om met anderen het nieuws van Reuver en

omstreken te bespreken en bij te praten over de duivensport; Tinus was een actieve duivenmelker.

Het kamertje langs de werkplaats werd op een gegeven moment het winkeltje waar leren riemen, zwepen en bolletjes touw met bijbehorende artikelen en zelfs deurmatten werden verkocht.

In 1941 werd moeder Keiren zeer ernstig ziek en werden de drie kleinste kinderen op advies van dokter Crasborn voor onbepaalde tijd bij familieleden ondergebracht. Het is een wonder dat de vrouw het heeft overleefd en toch nog 89 jaar is geworden.

Zeer kort daarna, ook in 1941, werd Tinus getroffen door een hardnekkige griep, waar een flinke longontsteking bijkwam, waaraan hij binnen een week thuis overleed, op slechts 43-jarige leeftijd. Moeder Keiren, 38 jaar oud, bleef met zes kleine kinderen achter. De oudste dochter was 13, ik zelf (Lei, de jongste) was pas 3 geworden. Desondanks werd de zadelmakerij voortgezet. Zoon Cor van 10 was nog te jong om de zaak over te nemen, maar kreeg wel al het vak van zadelmaker aan-geleerd door een familielid uit Helden.

Via een advertentie werd gevraagd om een zadelmaker, maar jammer genoeg kwam hierop geen enkele reactie. Gelukkig was een familielid uit Helden bereid om elke week de hoognodige werkzaamheden vakkundig te verrichten. Daarvoor werd e.e.a. op de fiets naar Helden gebracht. Ook Wiel Curvers uit Belfeld en Harrie en Frits Strouken uit Tegelen, tevens zadelmakers, hebben het werk van de overledene tijdelijk overgenomen. Zij zijn na de bevrijding ook met een woninginrichtingsbedrijf verder gegaan.

Tijdens de evacuatie werd ons gezin in 1945 vanaf Kaldenkerken per goederentrein naar Drenthe vervoerd, waar we na een reis van twee dagen en drie nachten arriveerden. Veertien weken verbleven we er, verspreid over vier gastgezinnen. Na de bevrijding keerden we na een lange rit vanuit Drenthe op een open vrachtwagen in Limburg terug. Het huis was bijna leeggeplunderd. Gelukkig werden we geholpen door de hulporganisatie 'de Hark'.

Vanaf toen moest er weer gewerkt worden om eten te kunnen kopen. Sociale voorzieningen kende men in die tijd nog niet en voor alles wat nodig was voor de zadelmakerij moest een vergunning worden aangevraagd.

Als we uit school kwamen, kregen we geen vlees op de boterham maar appelmoes, stroop of gebakken appelschijfjes.

De douche was in de achterkeuken, waar we ons met z'n vijven een keer per week in een teil konden wassen, de benen bungelend buiten de teil.

Als er iemand klaar was met baden, werd er een keteltje heet water bijgeschonken en was de volgende aan de beurt. Ons toilet bestond uit een houten plank met een gat erin en een deksel erop. Elke week moesten we de krant in stukjes knippen en

Riet, Cor en hun moeder

op een ijzerdraad prikken, zodat ze kon dienen als toiletpapier.

De zadelmakerij werd door Cor (destijds bijna 15 jaar) in 1945 voortgezet onder de naam Wed. Keiren Zadelmakerij.

Na de bevrijding, tijdens de wederopbouw, kwam er een nieuwe ontwikkeling op gang doordat er veel huizen werden gebouwd en de meeste zadelmakerijen langzaam uitgroeiden tot woninginrichtingsbedrijf. Mijn oudste broer Cor en ik namen in 1958 het bedrijf over van onze moeder.

Er werden oude en antieke meubelen opnieuw bekleed en ook de kerkbanken van de Sint Lambertuskerk kregen nieuwe bekleding; er werden nieuwe matrassen gemaakt en oude matrassen gerepareerd. Na enkele jaren werden daarnaast kinderwagens, babymeubelen en Perzische tapijten verkocht.

In 1994 werd de zaak overgenomen door een van onze medewerkers. De naam Keiren als woninginrichtingszaak bleef echter bestaan.

Tegenwoordig wordt het paardentuig in fabrieken gemaakt en later door een zadelpasser aangepast aan het betreffende paard. Het oude vak van zadelmaker is sinds enkele jaren nieuw leven in geblazen.

De driejarige opleiding heeft als doel het gemaakte tuig passend te maken en te repareren.

Het is nu 90 jaar geleden dat Tinus Keiren met de zadelmakerij in Reuver begon. Er is in de hele familie nog maar één stamhouder te vinden die de naam Keiren kan voortzetten. Alleen jammer genoeg niet met een woninginrichtingsbedrijf.

Balkinscripties ontdekt tijdens restauratie poortgebouw Nieuwenbroeck

Twan Ernst

Tijdens een in 2016 uitgevoerde restauratie van de kap van het poortgebouw van kasteel Nieuwenbroeck in Beesel zijn een aantal inscripties in de houten balken van de dakconstructie tevoorschijn gekomen. Ze bestaan meestal uit initialen in combinatie met een jaartal. De jaartallen variëren van 1738 tot 1968. Een belangrijk verschil is echter dat het merendeel ietwat slordig en oppervlakkig is ingekrast, echter niet de twee oudste inscripties, die duidelijk met meer zorg en kunde zijn uitgehakt. Zouden die in verband gebracht kunnen worden met de bouw van het poortgebouw?

Volgens sommige publicaties werd in 1731 het poortgebouw gebouwd of verbouwd, getuige de windvaantjes met het opschrift 'Anno 1731'. Verwarrend is ook het feit dat boven de toegangspoort een alliantiewapen (een roos en vermoedelijk een spoor, strijdknots of morgenster) is aangebracht met de familiewapens van het in 1785 getrouwde echtpaar Henricus Albert Jacobus Ruys en Jeanette van Aefferden. De familiewapens worden echter vastgehouden door jachthonden, zijnde de schildhouders van de familie Bosman die eerder het kasteel in bezit had.

De honden verraden zo de vroegere aanwezigheid van een ander en ouder familiewapen.

Terug naar de balkinscripties. Zoals al aangegeven zijn de oudste inschriften zorgvuldig aangebracht. Het gaat om 'IM 1738' en '1744 IOANNES MEUTER'. Het is verleidelijk om in de initialen I.M. ook de naam Joannes Meuter te lezen. Vermoedelijk klopt dit ook want de letters I en M en de cijfers 1 en 7 zijn bij beide inschriften exact hetzelfde vormgegeven. Wie is die Joannes Meuter eigenlijk? De meest waarschijnlijke kandidaat is de op 28 mei 1721 in Beesel geboren Joannes Wilhelmus Meuter. Hij is de zoon van Albertus Meuter en Ida Quijten. Joannes was op het moment dat de inscripties (door hem) werden aangebracht nog ongehuwd. In 1746 zal hij in Beesel in het huwelijk treden met Hendrina Schrörs. Hoewel het beroep van Joannes

niet bekend is, weten we dat van zijn vader wel: die was timmerman! In die tijd komt het vaak voor dat een zoon uit het gezin het beroep of ambacht van zijn vader voortzet. Mogelijk wijzen de inscripties dus op een reparatie of misschien wel de bouw van de kap van het poortgebouw. Alleen een dendrochronologische datering van het hout van de kapconstructie zou daar uitsluitsel over kunnen geven.

Oude panelen in Beeselse kerk

Wim Crins

'Ik was een vreemdeling en gij hebt mij opgenomen' vermeldt één van de panelen die in 1374 aan de Beeselse kerk zijn geschonken door Eva de Mosa (Eva v/d Maesen), een nicht van de Beeselse pastoor.

In onze tijden worden wij geconfronteerd met het opnemen van massa's vreemdelingen. Het wordt, en werd ook toen, door Europa gezien als een Christelijke plicht om mensen op te nemen in ons huis. Wij voeden hen, steken ze in de benodigde kleren en geven ze te eten en te drinken. Wij verzorgen hun zieken en bezoeken hun (onze) gevangenen en begraven hun doden.

Eva de Mosa schonk in 1374 aan het altaar van de Beeselse St. Gertrusiskerk testamentair 'de zeven panelen' en geld aan de St. Gertrudisbroederschap. (*1)

In de Heiligdomsvaart van Maastricht werden deze zeven panelen uitgebeeld.

Zes van deze panelen zijn gebaseerd op de woorden van Christus volgens het Evangelie naar Matteus (25, 35-36):

"Want Ik had honger en gij hebt Mij te eten gegeven,
Ik had dorst en gij hebt Mij te drinken gegeven,
Ik was vreemdeling en gij hebt Mij opgenomen.
Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed,
Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht,
Ik zat in de gevangenis en gij hebt Mij bezocht."

Paus Innocentius III (1198-1216) voegde daaraan in het jaar 1207 een zevende paneel toe. Het paneel dat hij uitkoos was 'de doden begraven'. Dat is ook ontleend aan de Bijbel. In de door pestepidemieën geteisterde middeleeuwen had het moeilijke

en gevaarlijke werk van 'doden begraven' immers een bijzondere waarde. Deze panelen worden ook wel genoemd:

De zeven werken van barmhartigheid

1. De hongerigen spijzen
2. De dorstigen laven
3. De naakten kleden
4. De vreemdelingen herbergen
5. De zieken verzorgen
6. De gevangenen bezoeken
7. De doden begraven

De zeven werken van barmhartigheid zijn tot op de dag van vandaag een bron van inspiratie geweest in tal van kunstwerken en literatuur. Het gebruik van deze zeven werken als onderwerp voor schilderkunst ontstaat pas in de 17de eeuw.

De St. Gertrudis broederschap die in 1374 wordt genoemd en voorts in 1533 bij een rekening van ontvangst in het Overkwartier van de Beeselse Schepenbank, is later waarschijnlijk opgegaan in een van de Beeselse broederschappen.

In het jaar 1933 werd naar aanleiding van deze vermelding uit 1533 van de St. Gertrudis en St. Antonius broederschappen het 400-jarig bestaan van de schutterij gevierd, waar eigenlijk het Draaksteken had moeten plaatsvinden. 1933 was één van de crisisjaren en daardoor was het voor de schutterij financieel ondoenlijk om een draaksteken te organiseren. Met de opbrengst van dit schuttersfeest kon gestart worden met de organisatie van het draaksteken dat in 1935 heeft plaatsgevonden.

*1 kroniek Beesel, Belfeld en Swalmen, Loe Giesen

Dit paneel, de zeven werken van barmhartigheid, hangt in het Rijksmuseum, van de Meester van Alkmaar, uit 1504

Zo was het (10)

Op tentoonstellingen van onze verenigingen zien we het regelmatig: mensen staan heerlijk te genieten bij oude foto's en kaarten van hun geboortedorp. Ook de gesprekken, die daarbij gevoerd worden, zijn hartverwarmend. In onze archieven zit behoorlijk wat fotomateriaal dat we in deze rubriek aan de lezers willen tonen.

Luchtfoto's zwembad de Bosberg te Swalmen uit de jaren 1991 en 2005

